

Jacop van Ruisdael: Master of Landscape*

Ο Jacop van Ruisdael γεννήθηκε το 1628 ή 1629 στο Haarlem της Ολλανδίας και πέθανε στο Amsterdam το 1682, όπου κατοικούσε από το 1659. Υπήρξε ένας από τους πιο σημαντικούς ζωγράφους της «Χρυσής εποχής» της ζωγραφικής των Κάτω Χωρών.

«Κανένας παλιός μάστορας ή μοντέρνος καλλιτέχνης δεν κατάφερε να συναγωνιστεί την εκπληκτική ποικιλία των τοπίων που ο Jacop van Ruisdael απεικόνισε στη διάρκεια της καριέρας του» είναι τα πρώτα λόγια του Seymour Slive στον κατάλογο της αναδρομικής έκθεσης του Ruisdael, στην Βασιλική Ακαδημία των Τεχνών του Λονδίνου. Και ο E.H. Gombrich, στο βιβλίο του *Το Χρονικό της τέχνης*, γράφει, «[...] κανένας πριν απ' αυτόν δεν είχε μπορέσει να εκφράσει σε τέτοιο βαθμό τα αισθήματα και τις διαθέσεις του, όπως καθρεπτίζονται στην τέχνη». Πράγματι, αισθάνεται κανείς δέος μπροστά στη μεγαλειώδη φύση, τις γιγάντιες βελανιδιές, τις οξυές στις όχθες των ποταμών, τους καταρράκτες, τα χρώματα του δειλινού στα δάση, τους μοναχικούς δρόμους, την άγρια θάλασσα. Και δεν είναι ίσως τυχαίο που οι άνθρωποι παριστάνονται τόσο μικροί μαζί με τα ζώα τους. Τόσο μικροί μέσα στην απεραντοσύνη της φύσης. Οι φιγούρες αυτές, πρέπει επίσης να τονιστεί, δεν έχουν καμιά σχέση με βιβλικές και ιστορικές μορφές όπως σινηθιζόταν ως τότε. Μπορούμε να υποθέσουμε ότι ο Ruisdael εμπνεύστηκε από τον Ρέμπραντ (1606-1669) και τον Ζαν βαν Γκόγιεν (1580-1666), που ήταν ήδη διάσημοι όταν αυτός ήταν νέος.

Και όμως ο Ruisdael, μεγάλος μάστορας ζωγράφος και χαράκτης, δεν κατάφερε ποτέ, όπως αναφέρει ο Hauser στην *Κοινωνική ιστορία της τέχνης*, να πετύχει μεγάλες τιμές για τα 800 και πλέον τοπία που δημιούργησε.

Η «Χρυσή εποχή» της ολλανδικής ζωγραφικής του 17ου αι. μπορεί να έδωσε μεγαλύτερη ελευθερία στους καλλιτέχνες με την άνοδο της αστικής τάξης, αλλά δεν τους έδωσε ταυτόχρονα και την ποθητή ασφάλεια. Καλλιτέχνες σαν τον Ρέμπραντ ή τον Φρανς Χαλ είναι γνωστό πως τελείωσαν τη ζωή τους σε οικονομική ένδεια.

Αλλά ας ξαναγυρίσουμε στον Ruisdael και ας δούμε προσεκτικά το «Εβραϊκό κοιμητήρι» όπως και τα «Ερείπια του πύργου του Έγκμουιντ» (έργο οπισθόφυλλου και εξώφυλλου αντίστοιχα). Δεν είναι έργα νατουραλιστικά. Ο ποιητής του χώρου που είναι ο Ruisdael έχει κάτι παραπάνω να μας πει εκτός από μια εκπληκτική ρεαλιστική παρατηρητικότητα. Κάτι πιο βαθύ και πιο ουσιαστικό.

«Είδα σήμερα το πρωί μια συγκινητική ζωγραφιά του Ruisdael που στοιχειώνει το μυαλό μου και αγκαλιάζει την καρδιά μου»,

έγραφε σ' ένα γράμμα του ο John Constable, μεγάλος Άγγλος τοπιογράφος (1776-1837), που υπήρξε θαυμαστής του Ruisdael ως το τέλος της ζωής του.

Μαρία Κοκκίνου

*Jacop van Ruisdael: μάστορας της τοπιογραφίας» ήταν ο τίτλος της αναδρομικής έκθεσης που έγινε στη Royal Academy of Art του Λονδίνου στις 25 Φεβρουαρίου-4 Ιουνίου 2006. Τα κείμενα του καταλόγου έγραψε ο Seymour Slive, επίτιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου του Harvard.

1. *Jacop van Ruisdael, Χωράφι στην άκρη του δάσους, 1648*

2. *John Constable, Αντίγραφο, 1818*